

Komutanlıkta Cesaret ve ATATÜRK

ATATÜRK ANAFARTALAR GURUBU KOMUTANI:

Atatürk, 9 Ağustos 1915 günü yanında Baş tabip Hüseyin Bey ve Emir subayı olduğu halde 19 uncu Tümen Karargâhından ayrılır, saat 01.30'da Gumbürdek Bayırı'na 1.5 kilometre uzaklıktaki Anafartalar Grubu Karargâhı'na gelir. Çamlıtekke'de Ordu Komutanı Mareşal Liman Von Sanders'le durumu tartıştıkları ve görüşlerini dinledikten sonra saat 17.30'da buradan ayrılır. Yolda vuku bulan bir vaka O'nun eşsiz cesaretini bir kez daha ortaya koyar. Mustafa Kemal, kurmay heyeti ile birlikte Büyük Anafartalar Köyü'nün doğu hizasına geldiği sırada bir düşman uçağı başlarının üstünde uçmağa başlar. Arkadaşları yoldan ayrılarak araziye dağılırlar. Yalnız Emir subayı Teğmen Zeki (Eski Hava Kuvvetleri Komutanlarından rahmetli Orgeneral Zeki Doğan) yanından ayrılmaz. Düşman uçağının gözetlenmesi altında atlarını dört nala sürerek giderlerken Kurt Geçidi'nde Conkbayın Tepesi'nde bulunan düşman piyadesinin ateşle karşılaşılır. Biraz sonra Conkbayırı ile Suyatağı arasında bulunan 8 inci Tümen Karargâhı'na gelirler.

9 Ağustos günü akşama kadar iki taraf arasında yer yer gırtlak gırtlığa, süngü süngüye çok kanlı bir savaş devam etti. Her bakımdan çok üstün olan düşman asıl, hedefini yani Conkbayırı ve Kocaçimen silsilesini tamamen ele geçiremedi.

Conkbayırı'nın düşman elinde kaldığı sürece tehlikenin devam edeceğini anlayan Mustafa Kemal, 12 ve 7nci Tümenlerle yapılmakta olan taarruzu durdurarak Conkbayırı cihetinde ciddî tedbirler almaya karar verdi.

Fiilen bir ordu büyüklüğündeki kuvvete komuta eden Mustafa Kemal, savaş hattına çok yakın olan 8 inci Tümen Karargâhında bulunmaktadır. Kıta komutanlarına emirlerini verdikten ve gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra kendisine hazırlanan bir er çadırında geceyi geçirdi.

10 Ağustos sabahı yapılacak taarruz için komutanlar ve subaylar olağan üstü çabalar harcayarak tüm hazırlıkları tamamladılar. Atatürk, anılarında bu durumu şöyle anlatır: 8 inci Tümen tertibatını almıştı. 23 üncü Alay iki taburu birinci hatta, bir taburu bunun gerisinde olmak üzere Conkbayırı'na taarruza hazırlanmıştı. 28 inci Alay da aynı hizada Şahinsirt'a hücum tertibatını tamamlamıştı. Fecir olmak üzere idi.

Çadırının önüne çıktım. Hücum edecek askeri görüyordum. Oradan hücum yapılışını gözetleyecektim.

Karanlık perdesi tamamen kalkmıştı. Artık hücum anı idi. Saatime baktım, dört buçuğa geliyordu. Bir kaç dakika sonra ortalık tamamen ağaracak ve düşman, askerlerimizi görebilecekti.

Düşmanın piyade, mitralyöz ateşi başlarsa, kara ve deniz toplarının gülleleri bu sıkı nizamda duran erlerimiz üzerinde bir kez patlarsa, hücumun yapılamayacağına kuşku yoktu. Hemen ileri koştum. Tümen Komutanına rastladım. O ve her ikimizin refakatında bulunanlar beraber olduğu halde hücum safının önüne geçtik. Gayet çabuk ve kısa bir denetleme yaptım. Önünden geçerek yüksek sesle askerlere selâm verdim ve dedim ki: "Askerler! Karşınızdaki düşmanı yeneceğimize hiç kuşku yoktur. Fakat siz

acele etmeyin. Evvela ben ileri gideceğim. Siz, ben kırbacımla işaret verdiğim zaman hep birden atılırsınız.”

Ondan sonra hücum safının önünde bir yere kadar gidildi ve oradan kırbacımı kaldırarak hücum işaretini verdim.

Tüm askerler, subaylar, artık her şeyi unutmuşlar, bakışlarını, kalplerini verilecek işarete dikilmiş bulunduyorlardı. Süngüleri ve bir ayaklan ileri uzatılmış olan askerlerimiz ve onların önünde tabancalar, kılıçlar elinde subaylarımız kırbacımın aşağı inmesiyle demirden bir kitle halinde aslanca bir saldırı ile ileri atıldılar. Bir saniye sonra düşman siperleri içinde gökleri dolduran bir uğultudan başka bir şey duyulmuyordu: Allah Allah Allah! (C.C.)

Düşman silâh kullanmaya vakit bulamadı. Boğaz boğaza kahramanca bir mücadele sonunda ilk hatta bulunan düşmanın hepsi yok edildi.

İki taraf mevzileri arasında mesafenin 25-30 metre olduğunu düşünürsek, burada Atatürk'ün şahsî cesaretini ve Türk askerinin kahramanlığını daha iyi anlamak imkânını buluruz.

Bu günkü savaşlarda bir şarapnel parçası Atatürk'ün cebindeki saati parçalamıştır. “Muharebede yağın mermi yağmuru, o yağmurdan ürkmeyenleri ürkenlerden daha az ıslatır” diyen Mustafa Kemal, düşman misketinin kendisine isabet ederek saatini parçalayıp göğsünde derince bir kan çukuru bıraktığı sırada hiç telâşlanmamış ve soğuk kanlılığını kaybetmemiştir.

Aynı gün Mareşal Liman von Sanders'le karşılaşan Mustafa Kemal, yapılan hücumu, süngü savaşını ve yaralanışını anlattıktan sonra saatini Mareşal'e vermiştir. Liman von Sanders de üzerinde aile markası işlenmiş olan altın saatini Atatürk'e hediye etmiştir.

ATATÜRK KİREÇTEPEDE:

İngilizler, 15 Ağustos 1915'te Kireçtepe'yi de denizden ve karadan her çeşit silâhla kuvvetli bir ateş altına aldıktan sonra dört tabur kuvvetle taarruza geçtiler. Kireçtepe kayalık olduğundan tahkimat yapmak güçtü, bu sebeple de birliklerimiz fazla kayıp veriyordu. Burada Gelibolu Jandarma Taburu ile 127 nci Alaydan küçük bir kuvvet vardı. Düşman burayı ele geçirirse kuvvetlerimizi kuzeyden kuşatmak imkânını elde edecekti. Atatürk, 5 inci Tümen Komuta yerine giderek aldığı tedbirlerle tehlikeyi kısmen önledi. Kireçtepe'ye gönderilen takviye kuvvetleri, deniz kenarından geçen yolun, iki İngiliz torpidosunun ateşleriyle kapanması yüzünden yığılıp kalmışlardı; bir adım ileriye gidemiyorlardı. Bunu gören Atatürk, hiç çekinmeden bu tehlikeli ve ölümlü yerden sıçrayarak geçti. Onu diğer subaylar ve erler izlediler.

Atatürk, üstün cesareti ve soğuk kanlılığı, ileri görüşlülüğü ve kuvvetli iradesi ile Çanakkale Savaşı'nın kaderini değiştirmiştir. İngiliz resmi belgeleri bu durumu şöyle değerlendirmişlerdir: “ANZAK Kolordusu'nun 25 Nisan'da ilk çıkarma gününde hedefini elde edemeyişinin birinci sebebi bu subayın varlığı ile duruma egemen olmasıdır. Adı geçenin 19 Ağustos'ta bir an içinde Kuzey Bölgesi Komutanlığı'na atanarak burada gösterdiği yüksek cesareti hareketidir ki, 9.uncu Kolordu'nun

ilerlemesine engel olmuş ve bunu durdurmuştur. 24 saat sonra adı geçenin bizzat yaptığı bir keşiften sonra Conkbayırı'nda yaptığı çok parlak bir karşı taamız sonunda Türkler Sarıbayır Sırtları üzerinde zaptı kabil olmayan mevzilere yerleştiler. Tarihte bir tümen komutanın, üç ayrı yerde durumu kavrayarak yalnız bir savaşın gidişine değil, aynı zamanda bir zaferin akıbetine, belki bir milletin kaderine etki yapacak durum yaratmasına pek az rastlanır”.

ATATÜRK ERZURUM—SİVAS YOLCULUĞUNDA:

Atatürk, Erzurum Kongresinden bir süre sonra Sivas Kongresinin açılışına yetişmek üzere yola çıkar. Otomobillerin tenteleri delik olduğundan yağmurlu havalarda içi sırsıklam olmaktadır. Bu da yetmiyormuş gibi Erzincan'dan sonra yeni bir tehlike belirir. Çardaklı Boğazı'nın haydutlar tarafından tutulduğu haber verilir. Çardaklı Boğazı, Erzincan'dan sonra başlayarak Yerhanları'ndan Çardaklı Hanları'na kadar 2.000 metreye yükselen bir boğazdır. Bir kuşak önce ormanlardan güneşin görmediği yamaçlarda ve boğazda tek tük ağaçlar kalmıştır. Boğazın girişinde bölgede görevli jandarma subayları, Boğaz'ın içinin eşkıya tarafından tutulmuş olduğunu, takviye kuvvetleri getirilerek haydutların atılışına kadar Mustafa Kemal Paşa'ya Erzincan'a dönmesini önerdiler. Atatürk olayı Büyük Nutuk'ta şöyle anlatır: “Erzincan Boğazı girişine gelir gelmez, bazı jandarma erlerinin ve subaylarının heyecanlı ve telaşlı bir tarzda otomobilimizi durduklarını gördük. Durumu açıkladılar: Haydutlar boğazı tutmuşlardır. Tehlike var, geçilmez.

Bir subay merkeze kuvvet gönderilmesini yazmış, o kuvvet gelince, tertibat alacak, hücum edecek, bu eşkıyayı tardedecek ve yolu açacakmış.

Pek iyi ama bu eşkıyanın kuvveti nedir? Neresini nasıl tutmuş, ne kadar kuvvet ve ne vakit gelecek?

Bunlar çözümleninceye kadar Erzincan'a dönmek ve kim bilir ne kadar günler beklemek lazım!... Bizim işimizse acele idi. Ben, Erzurum ile Sivas arasındaki mesafeyi alışılmış zamanda aşip belirli günde Sivas'ta bulunmazsam şurada veya burada, şu veya bu sebeple korkup durduğum Sivas'ta ve her tarafta duyulursa panik başlayabilir, işler cilt üst olabilirdi.

O halde karar? Tehlikeyi göze alıp devam etmek. Başka çaremiz yoktu. Yalnız ufak bir tertip almayı uygun buldum.

Hafif makineli tüfeklerle donabilmiş bulunan fedakâr arkadaşlarımızdan bir kaçını -hâlen bir alay komutanı olan Osman Bey ki, Tufan Bey namıyla ün salmıştır, bunların başında idi- bir otomobil ile kendi otomobilimizin önünde hareket ettirdik. Sağdan sola gelecek uzak mesafelerdeki ateşlere önem verilmeyerek otomobiller seri hareketle şose üzerinde yürümeye devam edecekler. Vurulan, ölen olursa onlarla meşgul olunmayacak... Tam şose üzerinde ve yakınında, şoseyi kapayan eşkıyaya rastlanırsa hep otomobillerden atlayacağız ve bunlara hücum ederek yolu açacağız ve kalanlar tekrar kullanılması mümkün olan otomobillere binerek hızla uzaklaşarak yola devam edecekler... Ben evvelâ yolun kapalı olduğuna inanmadım. Bunu merkezi hükümet taraftan olabileceğini tahmin ettiğim bazı kimseler tarafından, sırf beni durdurmak zorunda bırakmak için uydurulmuş bir plan telâkki ettim, ikinci olarak

eşkıya boğazı tutmuşsa bunların alabilecekleri tertibatın, uzak tepelerden yere ateş etmekten ibaret kalması bence çok muhtemel idi.

Atatürk, cesareti ve soğuk kanlılığı sayesinde yeni bir engeli aşarak 2 Eylül'de Sivas'a geldi.

Hüseyin Işık, Komutanlıkta Cesaret ve Atatürk, Türk Dünyası Tarih Dergisi, Mart 1987, s.56-58.

www.tarihaglencesi.com